

LINGVISTINĖS PASTABOS

Dėl *vardininkas + bendratis* konstrukcijų
žemaičių tarmėje

Įprasta manyti, kad *vardininkas + bendratis* (NI) tipo konstrukcijas turi tik rytinės ir pietrytinės lietuvių kalbos tarmės. Ši nuomonė, apskritai kalbant, yra teisinga, bet tik tuo atveju, kai turima galvoje tokių konstrukcijų sistema – reguliarus jų vartojimas. Kaip tam tikras okazionalizmas arba senesnės sistemos reliktas NI derinys gali pasitaikyti, matyt, visose lietuvių kalbos šnektose – net ten, kur jo buvimas atrodytų tiesiog neįsivaizduojamas.

Norėdami tai parodyti, pateikiame pluoštelį pavyzdžių iš įvairių mūsų gimtosios šiaurės žemaičių tarmės vietų.

1. Kretingiškiečiai:

jē anām pavika tas kōrsis imēstę, ta ons tōr spōškptę „šē, atimkēs kōrši!“
Kl (1), *tāu tēn vāpnā plā.ktę sūņkē* Kl (2), *su.ņkāusē tātā rōgē riņktę ka rēks*
Nt (3), *ale tēik vika tām brūolūų mōna tuos kārtas grājtę* Pln (4), *avēlēs bō-*
wa gēfāu ganitę kap tōn sargība ētę Pln (5), *a žēnā kad avēs (!) i sūņkē la-*
ikitę Slnt (6), *vēskās re.ktejē dērpjtē dvārūs jāu* Slnt (7), *tuos li.dēkās ē(š)-*
žuolies sūņkē ēžba.idit(ę) f r Štk (8).

2. Telsiškiečiai:

sū-žōmbō apārte, sū-žōmbō kartūote – pūdi.mā, vēskās Brs (9), *nier*
lāika – rēik arklē turietę ('laikyti') Klk (10), *netēka vākū kavūote, ne gi-*
wuolē ganitę Skd (11), *ta vāpnā neš(tę) tēn, plāk(tę) tēn, sumaištę – tēi*
tēi sūņkējē dārbā Skd (12), *a ruptejē žēimūos lāikē šākalīs parvēštę?* Trk (13),
i drabūzis išplāute, vēskās – mislji k(a) aš tēik dāug uždērbō? Trk (14),
kūo čę stuōvi? i mēdis pērkte, i parvēštę, ir sumditę vežtēi Trk (15), *pīpkā*
kūrīn(tę) tīnk, tābūoks līgi pātīņk Trk (16), *sēptīnē žmūonis – tām rōmo-*
šōu rēk sērtę Trk (17), *tēn kēik svēikō tēi vāistā gērtę* Trk (18), *vārnā jau*
sūņkāu sugātę Trk (19), *vuo dābā ašēs vēinā vēls i kas kēltę* Trk (20), *rēik*
givalē rūpintījs Vgr (21), *ir išmēs(tę) tēi vežēmā, ir prikřāute bōwa* Vkš (22).

T. Juškaitė-Gužauskienė, A. Girdenis